

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS PATAISOS NAMUS

2022-12-27 Nr. 4D-2022/1-1122
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022-09-21 gavo X (toliau ir – Pareiškėjas arba pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus pataisos namų (toliau ir – Vilniaus PN arba VPN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo leisti užsiimti individualia veikla nagrinėjimu (toliau – Skundas).

2. Skunde rašoma:

„[...] 2022.08.16 d. kreipiausi į Vilniaus PN direktorių su prašymu leisti užsiimti individualia veikla, kad galėčiau pats save išlaikyti ir nebūčiau našta savo artimiesiems, bet Vilniaus PN administracija priešingai nei deklaruoja LR BPK 127 str. ne tik nesiūlo man užsiimti savo darbo patirtį ir kvalifikaciją atitinkančia veikla (nors aš pateikiau pažymą, kad būtent tokia veikla užsiėmiau būdamas laisvėje), bet ir draudžia.

Aš neprašau, kad Vilniaus PN administracija padėtų man susirasti darbą, nes man pačiam užtenka motyvacijos ir sugebėjimo apsirūpinti save darbu. Neprašau padėti įsigyti mano individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius, bet viską pats suorganizavau. Statybos sektoriuje aš dirbau nuo 2006 m. iki 2015 m. kol išvykau į Belgiją (apie tai aš pristačiau pažymą iš darbovietės ir iš sodros, jog buvau socialiai draustas ir mokėjau valstybei mokesčius), savarankiškai dariau statybos darbų vertės sąmatas su „Sistela“ programa, bei kitus pavestus man darbus. Visa tai aš parašiau savo prašyme Vilniaus PN direktoriui, bet Vilniaus PN administracija, nebūdama šios srities specialistais, nesigilindama ir net neturėdama tam kompetencijos nusprendė, kad aš negaliu užsiimti šia veikla, nes Vilniaus PN manymu negalima nustatyti, ar turite kompetenciją užsiimti prašyme nurodyta idv. veikla [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022-09-27 raštu Nr. 4D-2022/1-1122/3D-2125 kreipėsi į Vilniaus PN, prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2022 m. spalio 6 d. Seimo kontrolierių įstaigoje gautas VPN 2022 m. spalio 5 d. raštas Nr. 9-6264.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose rašoma:

4.1. „Vilniaus PN administracija 2022-08-16 gavo nuteistojo X prašymą Nr. 29-3094 [...] dėl

leidimo užsiimti individualia veikla. Nuteistojo prašymas buvo išnagrinėtas ir jam 2022-09-14 buvo pateiktas raštiškas atsakymas Nr. 42-2002 [...].“

4.2. „Nuteistojo 2022-08-16 prašymas leisti užsiimti individualia apmokestinamąja veikla – atlikti statybos darbų sąmatas tenkintas nebuvo.

2022-09-15 nuteistajam pateiktame raštiškame atsakyme Nr. 42-2002 buvo nurodyta, kad Vilniaus PN Patariamiosios komisijos nuteistųjų ir suimtųjų teisinės padėties pokyčių klausimais (toliau – Komisija) posėdžio metu buvo svarstomas nuteistojo 2022-08-16 prašymas. Komisija atsižvelgė į tai, kad nuo 2013 m. lapkričio 18 d. Lietuvoje nuteistasis neužsiėmė darbine veikla, taip pat pažymėjo, jog nėra aišku, kokias konkrečias pareigas vykdė nurodytose darbovietėse, todėl nebuvo galima nustatyti, ar nuteistasis turi kompetenciją užsiimti prašyme nurodyta individualia veikla. Taip pat pabrėžė, jog būdamas suimtuojų, 2022 metų gegužės mėnesį nuteistasis gavo drausminę nuobaudą už tai, kad asmeniniame kompiuteryje turėjo pornografinio turinio failų, todėl išlieka rizika, kad individualiai veiklai išduotą kompiuterį naudos kitiems, galimai su teisės aktais nesuderintiems, veiksams. Atsižvelgiant į tai, nuteistojo prašymas tenkinamas nebuvo.“

4.3. „[...] LR BVK 127 str. 1 d. nurodyta, kad organizuodama nuteistųjų užimtumą, pataisos įstaigos administracija privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis, išskyrus šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekančius nuteistuosius, ne mažiau kaip aštuonias valandas per parą užsiimtų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla. Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. sausio 21d. įsakymu Nr. 1R-25 „Dėl Pataisos įstaigų ir tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – PĮTIVTT), 116 p. numatyta, kad pataisos įstaigos administracija skatina nuteistuosius užsiimti individualia darbine, kūrybine ar kitokia veikla, pagal galimybes įrengia tokiai veiklai vykdyti tinkamas patalpas ar kitą vietą ir aprūpina nuteistuosius reikmenimis individualiai veiklai vykdyti. [...]. Vis dėlto, vien tik nuteistojo išreikštas pageidavimas užsiimti bet kokia norima individualia veikla pataisos įstaigos administracijos neįpareigoja automatiškai išduoti tokį leidimą, kadangi prieš tai turi būti įvertinta, ar: nuteistojo pageidaujama veikla neprieštarautų teisės aktų reikalavimams, baudmės tikslams ir gerai moralei; nepažeistų kitų nuteistųjų teisių ir teisėtų interesų; pataisos įstaiga turi galimybes užtikrinti šiai veiklai vykdyti būtinas sąlygas arba įvertinti, ar tokių sąlygų sudarymas nepareikalaus papildomų išlaidų ar kitų sąnaudų.

Vilniaus PN direktoriaus 2022-03-29 įsakymu Nr. 3-137 „Dėl Nuteistųjų (suimtųjų) apmokestinamosios individualios veiklos Vilniaus pataisos namuose organizavimo, šiai veiklai vykdyti skirtų priemonių įsigijimo ir pagamintų dirbinių realizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas „Nuteistųjų (suimtųjų) apmokestinamosios individualios veiklos Vilniaus pataisos namuose organizavimo, šiai veiklai vykdyti skirtų priemonių įsigijimo ir pagamintų dirbinių realizavimo tvarkos aprašas“ (toliau – Aprašas) reglamentuoja Vilniaus PN laikomų nuteistųjų (suimtųjų) individualios veiklos organizavimą ir nustato tvarką, pagal kurią būtų padedama nuteistiesiems (suimtiesiems) įsigyti jų individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius [...].

Aprašo 5 p. numato, kad siekdamas vykdyti individualią (apmokestinamąją) veiklą, asmuo kreipiasi į Vilniaus PN administraciją su prašymu leisti užsiimti individualia (apmokestinamąja) veikla. Prašyme pateikia išsamią informaciją apie planuojamą vykdyti individualią veiklą (informacijos/priemonių gavimas ir realizavimas, individualios veiklos vykdymo sąlygos, priemonės, reikalingos veiklai vykdyti, jų kiekis ir t.t.). Prašymas nagrinėjamas Vilniaus PN Patariamiosios komisijos nuteistųjų ir suimtųjų teisinės padėties pokyčių klausimais ir pateikiamas siūlymas Vilniaus PN direktoriui dėl jo tenkinimo arba netenkinimo.

Taigi, kiekvienas nuteistojo (suimtojo) prašymas užsiimti individualia apmokestinamąja veikla yra svarstomas Komisijoje, atsižvelgiant į šiuos pagrindinius kriterijus: ar nuteistojo pageidaujama veikla neprieštarautų teisės aktų reikalavimams, baudmės tikslams ir gerai moralei; nepažeis kitų nuteistųjų teisių ir teisėtų interesų; pataisos įstaiga turės galimybes užtikrinti šiai veiklai

vykdyti būtinas sąlygas arba įvertinti, ar tokių sąlygų sudarymas nepareikalaus papildomų išlaidų ar kitų sąnaudų. Aprašo 12 p. numato, kad pataisos įstaigos Saugumo valdymo skyrių darbuotojams yra paskiriama pareiga užtikrinti individualia veikla užsiimančio asmens nuolatinę ar periodinę šios veiklos kontrolę, taip pat individualia veikla užsiimančių asmenų apskaitą. Taigi, įstaiga turi užtikrinti asmens vykdomos veiklos kontrolę, todėl svarstydami nuteistųjų (suimtųjų) prašymus suteikti leidimą užsiimti individualia veikla, Komisija prašo nuteistuosius (suimtuosius) pateikti turimus gebėjimus, patirtį ar kompetencijas galinčius patvirtinti (pagrįsti) dokumentus, siekiant sukurti prielaidas teisėtos, rezultatyvios, o ne fiktyvios veiklos vykdymui, taip formuojant nuteistųjų teigiamas nuostatas darbinės veiklos atžvilgiu bei teisėto pragyvenimo šaltinio užsitikrinimą.“

4.4. „LR BVK 113 str. nurodyta, kad viena iš pataisos įstaigų režimo užtikrinimo priemonių yra teisės pažeidimų prevencija ir atskleidimas. Pažymėtina, kad nagrinėjant prašymą leisti užsiimti individualia apmokestinamąja veikla vertinamas nuteistojo gebėjimas užsiimti tokio pobūdžio veikla, t. y. ar asmuo turi darbinės patirties šioje srityje, žinių, įgūdžių ir t.t., siekiant užkardyti teisės pažeidimus ir įsitikinti, kad veikla bus realiai vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka, bus prasminga, atitinkanti nuteistojo individualius polinkius ir visuomenės interesus, o ne fiktyvi. Svarstant nuteistojo X 2022-08-16 prašymą, Komisijos posėdžio metu buvo nagrinėjamas nuteistojo prašyme pateiktos informacijos objektyvumas ir atitikimas faktiniams duomenims apie asmens deklaruojamą darbinę patirtį, keliamos abejonės jų tikrumu, vertinamas asmens gebėjimas atlikti statybos darbų sąmatas.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau ir – BVK):

127 straipsnis – „1. Organizuodama nuteistųjų užimtumą, pataisos įstaigos administracija privalo siekti, kad kiekvienas nuteistasis, išskyrus šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekančius nuteistuosius, ne mažiau kaip aštuonias valandas per parą užsiimtų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla. 2. Pataisos įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą: 1) privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta įsitraukti, kiek tai įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą; 2) bendradarbiauja su fiziniais ar juridiniais asmenimis ir su jais sudaro sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kitų šio Kodekso 126 straipsnio 2 dalyje nurodytų formų veikla pataisos įstaigos teritorijoje ar už jos ribų; 3) konsultuoja nuteistuosius, siekdama padidinti jų motyvaciją savarankiškai įsidarbinti už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, pradėti ar tęsti mokymąsi bendrojo ugdymo, profesinėje ar aukštojoje mokykloje; 4) ieško darbo vietų arba teikia praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauja jiems įsidarbinant; 5) padeda nuteistiesiems įsigyti jų individualiai veiklai reikalingų priemonių ir realizuoti vykdant šią veiklą sukurtus gaminius; 6) organizuoja kultūrinius, švietėjiškus ir sporto renginius. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus nustatyta tvarka pataisos įstaiga sudaro sąlygas nuteistiesiems, neturintiems teisės be sargybos arba palydos išvykti už pataisos įstaigos teritorijos ribų, mokytis profesinio mokymo įstaigoje ar nuotoliniu būdu studijuoti aukštojoje mokykloje.“

130 straipsnis – „1. Kiekvienas laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis, nedirbantis darbo už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, privalo užsiimti pataisos įstaigos pasiūlyta darbine veikla ir taip prisidėti prie jo išlaikymo pataisos įstaigoje sąnaudų sumažinimo. Nuteistųjų įtraukimo į darbinę veiklą tvarką nustato Kalėjimų departamento direktorius. [...]; 3. Konkreti darbinė veikla nuteistajam parenkama, kiek tai įmanoma, atsižvelgiant į jo darbingumą, įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją. Pataisos įstaiga arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojanti įstaiga turi siekti, kad nuteistųjų darbinės veiklos pobūdis būtų reguliariai keičiamas ir nuteistieji įgytų įvairių darbo įgūdžių, taip pat kad darbinės veiklos atlikimo laikas netrukdytų nuteistiesiems vykdyti socialinės

reabilitacijos plane nurodytas priemonės. [...]; 5. Pataisos įstaiga arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojanti įstaiga gali sudaryti sutartis su fiziniais ir juridiniais asmenimis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijoje ar už šių įstaigų teritorijos ribų. Jei pagal sutartis su asmenimis neturinčių teisės išvykti už pataisos įstaigos ribų be sargybos arba be palydos nuteistųjų darbinę veiklą vyksta už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, pataisos įstaiga užtikrina šių nuteistųjų apsaugą ir priežiūrą. Sutarties dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla pavyzdinę formą tvirtina Kalėjimų departamento direktorius. 6. Drausmės grupės sąlygomis laikomi nuteistieji darbine veikla užsiima tik pataisos įstaigos teritorijoje“.

2 *priedas* – „Laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems draudžiama dirbti: 1) dauginimo aparatais, radijo ir elektros ryšių perdavimo įrengimais (išskyrus elektros ryšių linijų montuotoju, dalyvaujant administracijos atstovui); 2) pardavėjais, buhalteriais, kasininkais, sandėlių vedėjais; 3) medicinos srityje (išskyrus sanitarais); 4) fotografais, televizijos ir kino operatoriais; 5) lengvųjų automobilių ir motociklų vairuotojais; 6) eiti pareigas, pagal kurias nuteistiesiems būtų pavaldūs pataisos įstaigų darbuotojai; 7) pataisos įstaigos administracijos patalpose, kai jose nėra administracijos atstovo.“

6. Viešojo administravimo įstatymo:

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 12) subsidarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu; [...]“.

10 *straipsnis* – „4. Viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Jeigu prašymas ar skundas gautas po darbo valandų, poilsio ar šventės dieną, jo gavimo diena laikoma po jos einanti darbo diena. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie tokį termino pratęsimą per 5 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.[...]“.

11 *straipsnis* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.[...]; 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiančią asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą; 2) jis grindžiamas akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais arba jeigu jo turinys nekonkretus ir nesuprantamas ir dėl to viešojo administravimo subjektas negali tokio prašymo ar skundo išnagrinėti; 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; 4) paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija ar teismas; 5) nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai; 6) prašymas ar skundas viešojo administravimo subjektui pateiktas ne pagal kompetenciją. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal

kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

7. *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių*, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (toliau – Taisyklės):

42 *punktas* – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas.“

45 *punktas* – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.“

47 *punktas* – „Atsakyme į prašymą ar skundą arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo ar pranešimo apskundimo tvarką, vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A822-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A143-2876/2011).“

Tyrimo išvados

9. Skunde rašoma, kad Pareiškėjas su 2022-08-16 prašymu kreipėsi į VPN dėl galimybės užsiimti individualia darbine veikla, savarankiškai daryti statybos darbų vertės sąmatas, tačiau Vilniaus PN nesudaro tokios galimybės ir neleidžia pareiškėjui dirbti.

10. Nagrinėdami pareiškėjų skundus, VPN, kaip viešojo administravimo subjektas, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų, išsamumo principo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; atsakymas pareiškėjui turi būti pateiktas per teisės aktuose nustatytus terminus.

Vadovaudamasi Taisyklių nuostatomis, institucija, gavusi prašymą, turi jį išnagrinėti ir pateikti atsakymą pagal jo turinį bei per teisės aktuose nustatytą terminą (šios pažymos 7 punktas).

11. Pareiškėjas Skunde nurodo, jog su 2022-08-16 prašymu kreipėsi į VPN administraciją dėl galimybės užsiimti individualia veikla, savarankiškai daryti statybos darbų vertės sąmatas.

Tyrimo metu VPN Seimo kontrolierei paaiškino, kad 2022-09-15 Pareiškėjui pateiktame raštiškame atsakyme Nr. 42-2002 buvo nurodyta, kad Vilniaus PN Patariamiosios komisijos nuteistųjų ir suimtųjų teisinės padėties pokyčių klausimais (toliau – Komisija) posėdžio metu buvo svarstomas Pareiškėjo 2022-08-16 prašymas. Komisija atsižvelgė į tai, kad nuo 2013 m. lapkričio 18 d. Lietuvoje Pareiškėjas neužsiėmė darbine veikla, taip pat pažymėjo, jog nėra aišku, kokias konkrečias pareigas vykdė nurodytose darbovietėse, todėl nebuvo galima nustatyti, ar nuteistasis turi kompetencijos užsiimti prašyme nurodyta individualia veikla. Taip pat VPN Seimo kontrolierei nurodė, jog būdamas suimtuoju, 2022 metų gegužės mėnesį Pareiškėjas gavo drausminę nuobaudą už tai, kad asmeniniame kompiuteryje turėjo pornografinio turinio failų, todėl išlieka rizika, kad individualiai veiklai išduotą kompiuterį naudos kitiems, galimai su teisės aktais nesuderintiems, veiksams. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjo prašymas tenkinamas nebuvo.

Įvertinus VPN Pareiškėjui pateiktą atsakymą, konstatuotina, jog atsakymas pateiktas laikantis teisės aktų nuostatų, Pareiškėjui išsamiai paaiškinta, kodėl jam šiuo metu nėra suteikiama galimybė užsiimti prašyme nurodyta individualia veikla. Atsakymas Pareiškėjui pateiktas nepažeidžiant nustatyto 20 darbo dienų termino, tinkamai nurodyta apskundimo tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad VPN administracija Pareiškėjo prašymą išnagrinėjo tinkamai, todėl Pareiškėjo Skundas dėl VPN pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo prašymą užsiimti individualia veikla, atmetinas.

12. Atkreiptinas dėmesys, jog nuteistųjų užimtumo tikslas yra mažinti neigiamą kalinimo įtaką, suteikti galimybę nuteistiesiems įgyti žinių, įgūdžių ir kvalifikacijų, kurios padėtų jiems lengviau integruotis į visuomenę išėjus iš pataisos įstaigos.

BVK 130 straipsnyje numatyta, kad kiekvienas laisvės atėmimo bausmę atliekantis nuteistasis, nedirbantis darbo už pataisos įstaigos arba nuteistųjų darbinę veiklą organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, privalo užsiimti pataisos įstaigos pasiūlyta darbine veikla ir taip prisidėti prie jo išlaikymo pataisos įstaigoje sąnaudų sumažinimo.

Pagal BVK 127 straipsnio nuostatas, pataisos įstaiga, organizuodama nuteistųjų užimtumą, privalo siekti, kad visiems darbine veikla galintiems užsiimti nuteistiesiems būtų pasiūlyta įsitraukti, kiek tai įmanoma, į jų įgytą profesiją ar specialybę, turimus darbo įgūdžius, darbo patirtį ar kvalifikaciją atitinkančią veiklą; pataisos įstaiga taip pat yra įpareigota bendradarbiauti su fiziniiais ar juridiniais asmenimis, su jais sudaryti sutartis dėl nuteistųjų užimtumo darbine veikla ar kitų leistinų formų veikla pataisos įstaigos teritorijoje ar už jos ribų, konsultuoti nuteistuosius, siekdama padidinti jų motyvaciją savarankiškai įsidarbinti už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla

organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškoti darbo vietų arba teikti praktinę pagalbą savarankiškai darbo vietų, esančių už pataisos įstaigos arba nuteistųjų užimtumą darbine veikla organizuojančios įstaigos teritorijos ribų, ieškantiems nuteistiesiems, tarpininkauti jiems įsidarbinant.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad VPN administracija, neleidusi Pareiškėjui užsiimti jo prašoma individualia veikla, nepasiūlė Pareiškėjui jokių kitų darbinių veiklų, kuriomis jis galėtų užsiimti.

Įvertinusi išdėstytas aplinkybes, Seimo kontrolierė rekomenduoja VPN direktoriui imtis reikiamų veiksmų, kad būtų didinamas nuteistųjų užimtumas; neleidžiant užsiimti viena prašoma veikla būtų siūlomos kitos alternatyvios veiklos.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

13. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu nusprendžiama X Skundą dėl VPN pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant prašymą užsiimti individualia veikla, **atmesti**.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Vilniaus pataisos namų direktoriui rekomenduoja:

14.1. imtis reikiamų veiksmų, kad būtų didinamas nuteistųjų užimtumas; neleidžiant užsiimti viena prašoma veikla, būtų siūlomos kitos alternatyvios veiklos.

14.2. aptarti su Pareiškėju jo galimybes užsiimti kita prasminga jo ir visuomenės interesus atitinkančia veikla.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos**.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė